

**Nederlands Congres
Schoolaanwezigheid**

Geïnspireerd aan de slag!

Welkom!

De aanpak van schoolaanwezigheid van wetenschap naar praktijk

16 & 17 november

**Nederlands Congres
Schoolaanwezigheid**

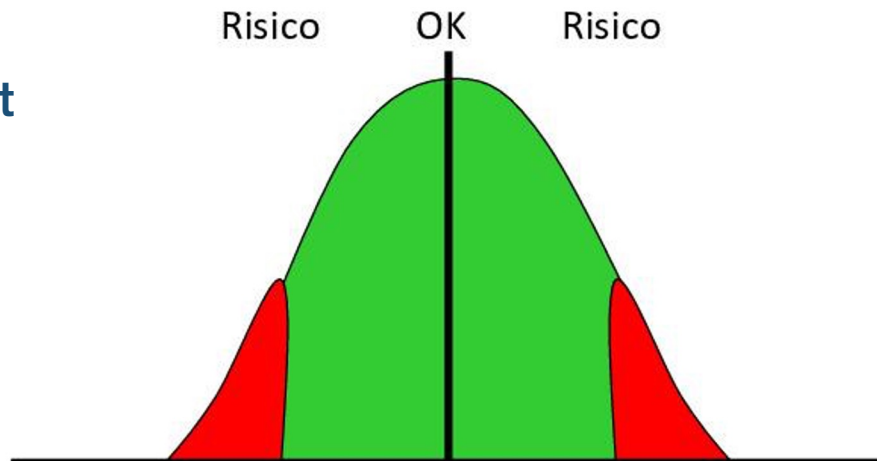
Geïnspireerd aan de slag!

Waarom worden hoogbegaafden thuiszitter?

Willy de Heer

Enorme ontwikkelingsverschillen

Ontwikkeling 4-jarigen loopt uiteen van 2 tot 8 jaar

Achterstand:

- Taal
- Sociaal
- Emotioneel
- Cognitief

Voorsprong:

- Taal
- Sociaal
- Emotioneel
- Cognitief

Leeftijds-gemiddelde

(Onderzoek 1.000 kinderen.
Mooij & Smeets, 1997)

Zeer makkelijk lerenden vs leeftijdgenoten

9,6 op de 10 is veel sneller van begrip

9,6 op de 10 is heel gevoelig voor indrukken, geuren en geluiden

9,6 op de 10 denkt heel diep na over de dood, het milieu ed.

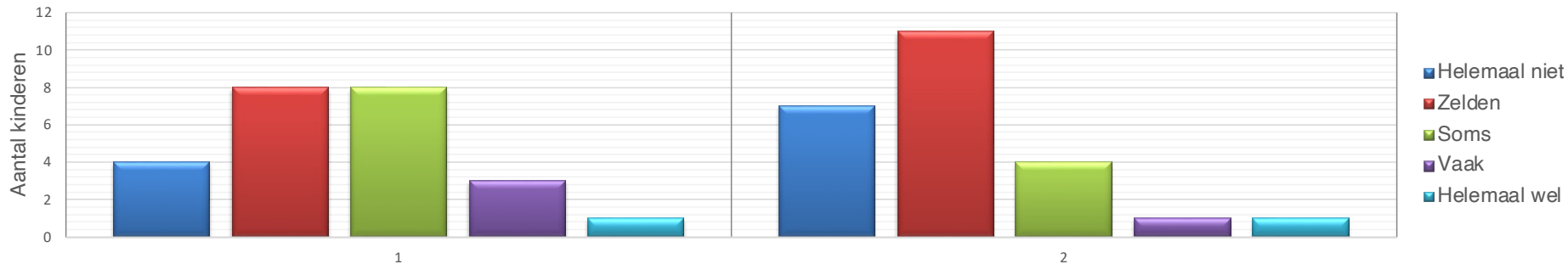
9,6 op de 10 heeft een geheel ander gevoel voor vriendschap

9,2 op de 10 gaat (heel) graag om met oudere kinderen of volwassenen

9,2 op de 10 heeft hele andere humor

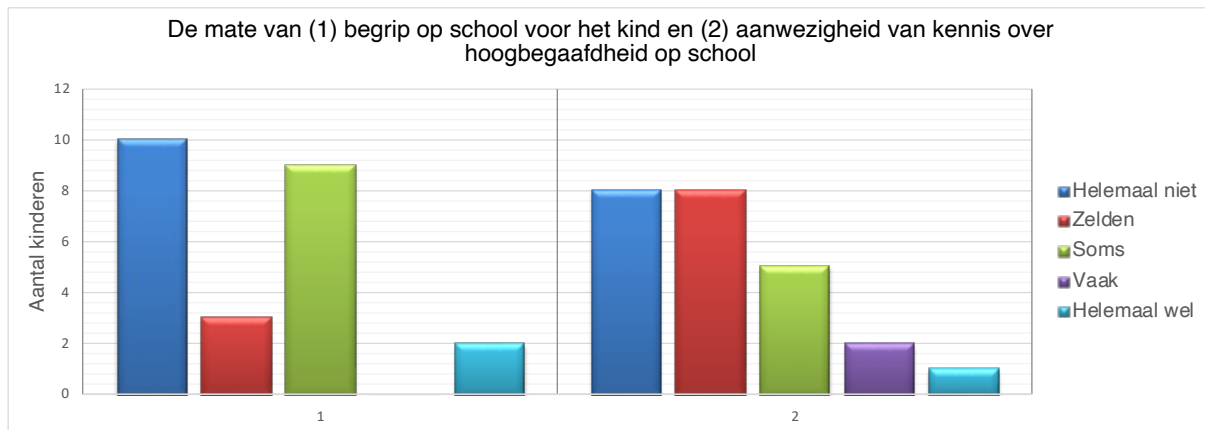
92% geen passend onderwijsaanbod

In hoeverre (1) passende speel/leermiddelen en (2) aangepast onderwijs

“Klas overslaan zonder extra begeleiding om lesstof in te halen, want ja dat kan een HB-er toch zelf wel. Zit nu weer een klas lager en is doodongelukkig.”

± 90% ontmoet weinig kennis en begrip

“Zat je kind maar in een rolstoel, dan was de handicap tenminste duidelijk.”

Negatieve spiraal

Oorzaken stress

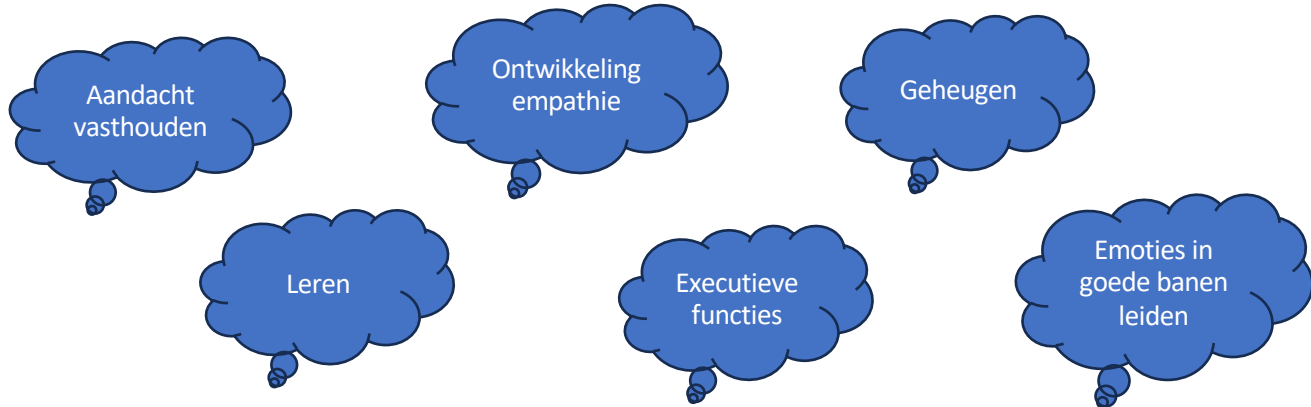
- Onzekerheid
- Afwijzing, kritiek en buitensluiten

Helpend

- Controle en autonomie
- Sociale waardering en steun

Chronische stress

beschadigt hersendelen van belang voor:

Minder dan 6 of 7 uur slaap

Oorzaken

- **Piekeren**
- **Angstgevoelens / emotionele stress**

Chronisch

- **Lichamelijke klachten**
  - Verkoudheid / ziekten
  - Darmproblemen
  - Overgewicht
- **Verstoring emotioneel evenwicht**
  - Wisselende stemmingen / emoties
  - Agressief gedrag
  - Pestgedrag
- **Verstoring psychisch evenwicht**
  - Depressies
  - Angststoornissen

Hoe intelligenter, hoe

Meer en ernstiger problemen

- Meer (mis)diagnoses
- Meer behoefte aan zorg
- Meer uitval uit school

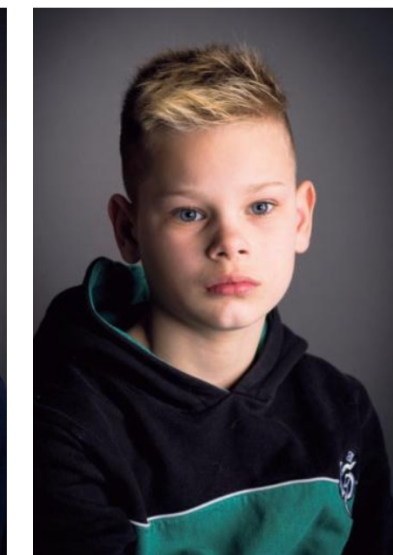
Langzaam herstel emotioneel & motivatieniveau

Bij geheel aangepast aanbod na 1 jaar (grote) verbeteringen op niveau:

- **Spraak/taal**
- **Reken**
- **Sociaal-communicatief**
- **(Senso)motorisch**

Veel minder vooruitgang op niveau

- **Emoties**
- **Motivatie**

Foto's boven: David van Dam, NRC 4 juni 2022; Iris Valentina, [Project "Kinderen van het onderwijs"](#)

Recht op onderwijs & ontwikkeling (IVRK)

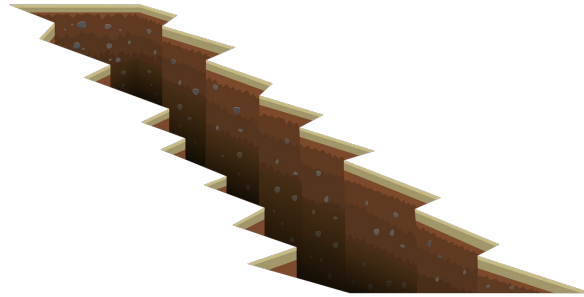
De staten:

- Eerbiedigen en waarborgen de in het IVRK beschreven rechten voor ieder kind op onderwijs *zonder discriminatie van welke aard ook* [...]
- komen overeen dat het onderwijs aan het kind dient te zijn gericht op:
  - a. De *zo volledig mogelijke ontplooiing* van de
    - persoonlijkheid
    - talenten
    - geestelijke
    - en lichamelijke vermogens van het kind.

Bij alle maatregelen [...] vormen *de belangen van het kind* de eerste overweging

Kloof tussen theorie en praktijk

- Gedacht wordt:
- 90% (hoog)begaafden passend aanbod uit basisarrangement
  - Voltijds hoogbegaafdenschool alleen voor kinderen met dubbele diagnose

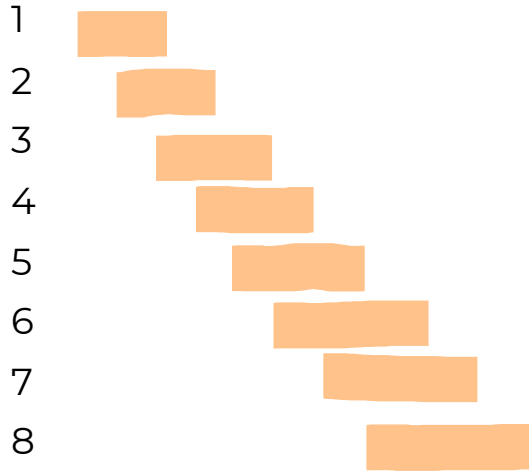

De praktijk is:

- “90% kan gegarandeerd niet bij kinderen van 130+ of 145+. Dat kan alleen als de missie is “niet uitvallen”, maar dat is wat anders dan dat de kinderen zich in een doorgaande lijn ontwikkelen – zoals de missie is van het swv.”
- “Het klinkt als een grapje”

Onderwijssysteem past niet bij leerbehoeften

Leerstof jaarklassen: horizontaal

Leerbehoefte zmal/hb: verticaal

Passend onderwijs

**Kennis over
hoogbegaafdheid**

**Flexibiliteit om onderwijs
passend te maken**

**Begrip en invoelvermogen
onderwijsprofessionals**

**Serius nemen
problemen
leerling/student**

**Samenwerking
onderwijs - ouders**

**Luisteren naar
leerling/student**

Herkennen, erkennen & veranderen

- **Herkennen**
  - **Begin schoolcarrière**
  - **Observatie**
  - **Onderzoek leervorderingen**
- **Erkennen**
  - **Begint bij jezelf: wees je bewust van je eigen denkbeelden**
  - **Motiveren: verbondenheid / competentie / autonomie**
  - **Neem de leerling & de ouders serieus: educatief partnership**
- **Veranderen**
  - **Ontwikkeling leerlingen centraal**
  - **Cognitief: kerncurriculum per leervak**
  - **Sociaal: positief klassenklimaat, ontwikkelingsgelijken**
  - **Emotioneel en persoonlijk: serieus nemen In, voorkom stress, leer strategieën aan**

Willy de Heer

Kenniscentrum
voor makkelijk
lerenden

ZEERMAKKELIJK

Serious Learning Games

Verder kijken / lezen

- Documentaire(s) Jan Stap over om leren van hoogbegaafden en thuiszitters (schoolziek)
  - St. Kenniscentrum voor Makkelijk Lerenden
  - Website Willy de Heer: www.zeermakkelijk.nl
  - Scholen aan de slag met leerlingparticipatie (NJI)
-

**Nederlands Congres
Schoolaanwezigheid**

Geïnspireerd aan de slag!

Het Nederlandse Congres Schoolaanwezigheid is een initiatief van:

- Ingrado
- Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI)
- Kennis Netwerk School Aanwezigheid (KNSA)
- Adviesraad Eigenwijsheid
- Onderwijsexpertisecentrum De Berkenschutse
- Het samenwerkingsverband VO Noord-Kennemerland
- Twentse Belofte